

This project is funded by the Justice Programme of the European Union (2014-2020)

NBF
Notaries
Beyond Frontiers

Partners

Associate partners

CONSEJO GENERAL DEL NOTARIADO

CONSIGLIO NOTARILE DI MILANO

**Presentatie van de Verordeningen (UE)
2016/1103 inzake huwelijksvermogensstelsels
(HVS) en 2016/1104 inzake de
vermogensrechtelijke gevolgen van
geregistreerde partnerschappen (VGGP) en het
toepasselijke recht.**

Door Marjorie DEVISME en Cyril NOURISSAT

Toepasbaarheid van de verordeningen

- Persoonlijke toepasbaarheid
- Temporele toepasbaarheid
- Ruimtelijke toepasbaarheid
- Materiële toepasbaarheid

Persoonlijke toepasbaarheid

GEEN!

Echter: considerans 14

Temporele toepasbaarheid

Eén datum om te onthouden: 29 januari 2019

Overgangssituaties

Ruimtelijke toepassing

Territoriaal toepassingsgebied: notie van lidstaten / staten die geen lid zijn / derde staten

Om te onthouden: de staten die geen lid zijn behouden, binnen de Unie, hun eigen IPR-regels

Effect van aanpassing? Situatie van Monaco of Zwitserland...

Materiële toepassing

Insluitingen: art. 1

Uitsluitingen: art. 1

Begrip huwelijksvermogensstelsel en vermogensrechtelijke gevolgen

Plaats van de zelfstandige definities en aansluiting met andere internationale en/of Europese instrumenten

Ter herinnering

Universeel karakter

Artikel 20 van de verordeningen benadrukt dat elk aangewezen recht '*van toepassing is, ongeacht of dit het recht van een lidstaat is*'.

Ter herinnering

Terugverwijzing is uitgesloten in beide verordeningen (art. 32)

Indien het recht van een niet-deelnemende staat wordt aangewezen, dienen de interne materiële regels van die staat te worden nageleefd, zelfs als, gezien zijn regels van internationaal privaatrecht, hij zich niet bevoegd acht en terugverwijst naar het recht van de rechter of naar een ander recht dat zich toepasselijk acht.

Vooraf een rechtskeuze maken

- De verordening HVS voorziet de mogelijkheid voor de toekomstige echtgenoten om voordat ze trouwen te kiezen welk recht van toepassing zal zijn op hun huwelijksvermogensstelsel. In Frankrijk was deze mogelijkheid al voorzien in het gemene recht en in het Haags Verdrag, van kracht geworden op 1 september 1992.
- De verordening VGGP innoveert door deze mogelijkheid eveneens open te stellen voor partners wiens partnerschap is geregistreerd vanaf 29 januari 2019. Voorheen voorzag artikel 515-7-1 van het ^[Franse] Burgerlijk Wetboek in Frankrijk slechts een aansluiting op het recht van de staat waar het partnerschap geregistreerd is.

Vooraf een rechtskeuze maken

Reikwijdte van de keuze

Eén enkel recht dient te worden gekozen voor het gehele vermogen. De verordeningen bevestigen een eenheidsprincipe van het toepasselijk recht (art. 21): het gekozen recht is van toepassing op alle vermogensbestanddelen, ongeacht waar deze zich bevinden, of dit nu in een lidstaat of in een derde staat is (considerans 43, verord. HVS en considerans 42, verord. VGGP).

Vooraf een rechtskeuze maken

ECHTGENOTEN

Echtgenoten hebben twee mogelijkheden (art. 22, § 1). Zij kunnen kiezen uit:

- hetzij het recht van de staat van de gewone verblijfplaats van de toekomstige echtgenoten op het moment van de aanwijzing;
- hetzij het nationale recht van een van de toekomstige echtgenoten op het moment van de aanwijzing.

Vooraf een rechtskeuze maken

PARTNERS

Zij hebben een extra keuze in vergelijking met echtgenoten. Behalve de twee keuzemogelijkheden toegestaan voor echtgenoten, hebben zij een derde optie, waarmee partners kunnen kiezen voor het *'recht van de staat volgens welk het partnerschap tot stand is gebracht'*.

Artikel 22 van de verordening VGGP verduidelijkt bovendien dat het gekozen recht *'vermogensrechtelijke gevolgen aan het geregistreerd partnerschap' moet verbinden'*.

Vooraf een rechtskeuze maken

De vorm van de rechtskeuze

De verordeningen stellen twee duidelijke regels voor formele geldigheid, de een voor de 'rechtskeuzeovereenkomst' (art.23), de andere voor de 'huwelijkse voorwaarden/vermogensrechtelijke overeenkomst' (art. 25).

Vooraf een rechtskeuze maken

De vorm van de rechtskeuze

Indien de echtgenoten bij het aangaan van de rechtskeuze-overeenkomst hun gewone verblijfplaats hebben in verschillende lidstaten die niet dezelfde vormvereisten voor de huwelijkse voorwaarden opleggen, is de overeenkomst formeel geldig indien zij aan de vereisten van een van deze lidstaten voldoet. (Art 23 §3).

Vooraf een rechtskeuze maken

De vorm van de rechtskeuze

Voorbeeld 1

Twee toekomstige echtgenoten, waarvan de verblijfplaats van de een in Frankrijk is, van de ander in Finland, een staat die deelneemt aan de nauwere samenwerking, willen voorafgaand aan hun huwelijk huwelijkse voorwaarden opstellen en bij deze gelegenheid het op hun huwelijksvermogensstelsel toepasselijke recht aanwijzen.

De huwelijkse voorwaarden kunnen, rekening houdend met de verblijfplaats van de toekomstige echtgenoten, worden opgesteld bij authentieke akte, zoals voorzien in de Franse wet, hetzij bij onderhandse akte, zoals voorzien in de Finse wet.

Vooraf een rechtskeuze maken

De vorm van de rechtskeuze

Voorbeeld 2

Twee toekomstige echtgenoten, waarvan de gewoonlijke verblijfplaats van de een in Frankrijk is, van de ander in Engeland, een staat die niet deelneemt aan de nauwere samenwerking, willen voorafgaand aan hun huwelijk huwelijkse voorwaarden opstellen en bij deze gelegenheid het op hun huwelijksvermogensstelsel toepasselijke recht aanwijzen.

De huwelijkse voorwaarden dienen verplicht te worden opgesteld als authentieke akte, ook al wensen de echtgenoten hun huwelijksvermogensstelsel te onderwerpen aan het Engelse recht waarin onderhandse akten zijn toegestaan. Zodra een van echtgenoten namelijk in Frankrijk woont, moeten de vormvereisten van het Franse recht worden toegepast, te weten het opstellen van een notariële akte. Er wordt geen rekening gehouden met de vormvereisten van de derde staat.

Toepasselijk recht bij gebreke van rechtskeuze

De regels zijn verschillend voor echtgenoten of partners.

Voor echtgenoten

Artikel 26, §1, van de verordening inzake huwelijksvermogensstelsels, stelt een collisieregels met drie criteria waartussen een rangorde bestaat, die bepaalt dat bij gebreke van rechtskeuze het huwelijksvermogensstelsel is onderworpen:

- In de eerste plaats aan het recht van de staat waar de echtgenoten na de huwelijkssluiting hun eerste gewone gemeenschappelijke verblijfplaats hebben.
- Bij gebreke van een gewone gemeenschappelijke verblijfplaats, aan het recht waarvan beide echtgenoten op het tijdstip van de huwelijkssluiting de nationaliteit bezitten.

(Dit aanknopingspunt is niet van toepassing als de echtgenoten meer dan één gemeenschappelijke nationaliteit bezitten (art. 26, § 2). Het is ook niet van toepassing als de echtgenoten van verschillende nationaliteiten op de dag van de huwelijkssluiting later dezelfde nationaliteit verkrijgen.)

- Bij gebreke van een gemeenschappelijke nationaliteit of als zij meer dan één gemeenschappelijke nationaliteit bezitten op het tijdstip van de huwelijkssluiting (art. 26, § 2), aan 'het recht van de staat waarmee de echtgenoten samen op het tijdstip van de huwelijkssluiting de nauwste band hebben, met inachtneming van alle omstandigheden'.

Toepasselijk recht bij gebreke van rechtskeuze

Voor partners

Artikel 26, §1, van de verordening VGGP stelt één enkel aanknopingspunt: bij gebreke van rechtskeuze is op de vermogensrechtelijke gevolgen van een partnerschap het recht van toepassing 'van de staat volgens welk recht het geregistreerd partnerschap tot stand is gebracht'.

Considerans 48 benadrukt dat het het recht betreft van de staat waar het partnerschap geregistreerd is, als enig aanknopingspunt waarmee toepassing van een recht dat het geregistreerd partnerschap niet kent of verbiedt kan worden voorkomen.

Toepasselijk recht bij gebreke van rechtskeuze

Uitzonderingsclausule - Voor echtgenoten

Bij wijze van uitzondering kan het recht van de laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats van de echtgenoten worden toegepast in plaats van het recht van de eerste gemeenschappelijke verblijfplaats met inachtneming van vier voorwaarden (art. 26, §3, verord. HVS):

1. Slechts de bevoegde rechterlijke instantie kan beslissen over toepassing van deze uitzondering. Let op! Het is niet de taak van de notaris om een beslissing te nemen over een dergelijk verzoek.
2. De echtgenoten mogen geen huwelijkse voorwaarden hebben gemaakt vóór het tijdstip van vestiging op deze laatste verblijfplaats.
3. Een van de echtgenoten dient het verzoek in bij de rechterlijke autoriteit die bevoegd is op het gebied van HVS.
4. De verzoekende echtgenoot dient aan te tonen dat de laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats gold voor een 'beduidend langere periode' dan de eerste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats, en dat de echtgenoten zich hebben verlaten op het recht van die staat bij het regelen van hun vermogensrechtelijke betrekkingen.

Toepasselijk recht bij gebreke van rechtskeuze

Uitzonderingsclausule - Voor partners

De uitzonderingsclausule is in soortgelijke termen gesteld voor partners, behalve drie verschillen (art. 26, § 2, verord. VGGP):

1. Het recht dat bij wijze van uitzondering in de plaats gesteld kan worden van het recht van hun laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats is hier het recht van de staat waar het partnerschap geregistreerd is, dat van toepassing is bij gebreke van rechtskeuze.
2. Bovendien dient het vervangende recht, om toegepast te kunnen worden, vermogensrechtelijke gevolgen te verbinden aan het geregistreerde partnerschap.
3. De duur van de laatste verblijfplaats dient '*beduidend lang*' te zijn, zonder andere verduidelijking.

De werkingssfeer van het toepasselijke recht

Artikel 27 van beide verordeningen geeft een niet uitputtende lijst met daarin:

- 'a) de classificatie van het vermogen van beide echtgenoten of van elk afzonderlijk in verschillende categorieën tijdens en na het huwelijk;
- b) de overgang van een vermogensbestanddeel naar een andere categorie;
- c) de aansprakelijkheid van de ene echtgenoot voor de verplichtingen en schulden van de andere;
- d) de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van elk van de echtgenoten en van beide echtgenoten met betrekking tot het vermogen;
- e) de ontbinding van het huwelijksvermogensstelsel en de verdeling of de vereffening van het huwelijksvermogen;
- f) de gevolgen van het huwelijksvermogensstelsel voor de rechtsbetrekkingen tussen een echtgenoot en derden; en
- g) de materiële geldigheid van de huwelijkse voorwaarden.'

De werkingssfeer van het toepasselijke recht

Door de algemene formulering van artikel 27 betreffende de bevoegdheden van de echtgenoten of hun verantwoordelijkheid inzake schulden kunnen de vermogensrechtelijke regels van het primaire stelsel, of op zijn minst sommige ervan, worden inbegrepen in de werkingssfeer van het huwelijksvermogensstelsel.

Dit wordt bevestigd door de inclusieve omschrijving van het begrip 'huwelijksvermogensstelsel' die wordt gegeven in considerans 18.

Wijziging van het toepasselijke recht

Wijziging kan alleen vrijwillig plaatsvinden

De echtgenoten/partners kunnen het toepasselijke recht in de loop van de verbintenis wijzigen, ongeacht of zij eerder een rechtskeuzeovereenkomst hebben afgesloten (art. 22, §1, cons. 45, verord. HVS en cons. 44, verord. VGGP, met de verduidelijking dat de keuze 'te allen tijde' kan worden gemaakt, vóór, tijdens of in de loop van de verbintenis).

Wijziging van het toepasselijke recht

Dit heeft betrekking op alle paren, ongeacht de datum waarop hun verbintenis is gesloten: een wijziging van het toepasselijk recht van na 29 januari 2019 is onderworpen aan de verordeningen, zelfs voor echtgenoten die gehuwd zijn vóór 29 januari 2019 of partners die vóór die datum zijn geregistreerd (art. 69, § 3).

Wijziging van het toepasselijke recht

Reikwijdte en vorm van de keuze

Deze wijziging van het toepasselijke recht gehoorzaamt aan dezelfde eisen als de voorafgaande rechtskeuze: dezelfde reikwijdte van de keuze voor wat betreft het recht dat kan worden aangewezen (Echtgenoten: gewone verblijfplaats of nationaliteit van een van de echtgenoten; Partners: *idem* + recht van de staat van registratie), dezelfde vormvereisten van de rechtskeuzeovereenkomst.

Het beginsel van de eenheid van het toepasselijke recht inzake het betrokken vermogen is eveneens van toepassing.

Wijziging van het toepasselijke recht

Reikwijdte van de wijziging

De wijziging van het toepasselijke recht heeft slechts gevolgen voor de toekomst, tenzij de echtgenoten anders overeenkomen (art. 22, § 2).

In dat geval tast de terugwerkende kracht de rechten van derden niet aan (art. 22, §3).

Conclusie

